

Lo CRIT d' ESPANYA

A

DE

Preu: 15 centims

FELICITACIÓ

No es petita empresa pera l' escriptor carlí la de dedicar en los liberals temps que corrém y en lo dia de avuy una felicitació á Don Carlos.

Si sempre está alerta 'l fiscal pera ofegar la veu del que 'n tal jorn parli molt alt, calculin ab quína fal-lera

no estará esperant lo respectable funcionari que vetlla per las instituciones, á la munió de periódichs carlins, que portats de son entussiasme desfogan son amor á la Causa y al Rey en tal dia com avuy, per medi de ignocents escrits..... ja que d' altra manera no 'ls es possible.

No serém, donchs, nosaltres los que volguém produhir un atach de nervis á nostres adversaris felicitant á la figura més grandiosa y noble de nostres días en la politica espanyola, al home, que si es blanch dels odis dels uns, ha sapigut mereixer l' estimació y fins diríam idolatria dels altres.

Además, consta molt bé á quants llegeixen LO CRIT D' ESPANYA, que donat lo temperament d' aquest periódich es molt difícil no relliscar al dirigir á Don Carlos un saludo que per necessitat tindria que ser fogós, com á expressió del foch monárquich legitimista que nía en nostres cors.

Res, donchs, de felicitacions á Don Carlos. Que 'l felicitin en bon hora 'ls poetas y 'ls dibuixants que ab gayas figuras y xispejants alegorias saben millor que els prosaichs prosistas traslladar al paper tot quant en aquest jorn diria 'l carlí si no sapigués que estém en temps de llibertat pera tot, menos pera dir ¡visca 'l Rey!

¿No endevinan á qui volém avuy felicitar? ¿No? Aném á dirho.

A tots aquells que ab sos escarnis, calumnias é insults han contribuít á enlayrar la venerabilíssima figura de nostre Jefe. A aquells que han fet compendrer á ne 'ls més cegos que no sols es Don Carlos un gran talent, sino també un gran carácter.

La calitat de nostres adversaris, des l' enguantat canovista al descamisat petrolero, aquilatan lo mérit de lo que ells atacan, que 's lo que nosaltres estimém.

Jamay meresqué odis qui res valia. ¡Molt deu valer pera nostres enemichs Don Carlos, quant en totas las tonadas procuran desprestigiario y fer creurer que sols mereix lo despreci aquell que despreciá una corona que l' hi fou oferta ab condicions vergonyosas!

Monárquich es l' alfonsí, monárquich l' amadeista y l' isabelí y fins lo republicá Ruiz Zorrilla monárquich fou un dia, però cap d' ells ha volgut acceptar la Monarquia per la que lluytaren los homes aquells que á dolls donan la sanch quant se tracta de defensar la veritat.

Diu que ayma á Espanya 'l republicá; creu estimarla 'l socialista y no vos dirá que l' odii l' anarquista, per més que son instint de destrucció lo porta á volguer destruhir totas las fonts de riquesa y de treball, però ni una sola d' aqueixas agrupacions politicas atmet lo que simbolisa l' engrandiment y rehabilitació d' aquesta pátria aymada víctima dels desacerts y crims d' uns quants fills estraviats.

Tots, ab sos atachs á nostre jefe y á la bandera qu' ell sosté, fan l' apologia millor y l' elogi més hermos de Don Carlos y dels seus lleals.

Retxassa Aquell, y nosaltres detestém de la politica manyosa dels que si un dia comensaren robant á l' Iglesia, acabarán poch á poch per empobrir l' Espanya fentla feudataria del estranger.

Detestém de la vil conducta dels que predicant una odiosa fraternitat y oferintnos una igualtat mentida, volgueren destruhir las classes socials, nivellant la posició de tots los que estaban dessota d' ells, pera ells sols quedar amos; y per fi, combat Don Carlos, y ab Ell tots los que 'l segueixen, la táctica egoista dels que á la vegada que á Deu volen adorar al diable.

Tals son nostres adversaris. Tals sos programas, que si en teoria son dolents, portats á la práctica resultan detestables. Y per aixó es per que lo oposat á lo qu' ells predicen deu ésser y es la veritat, que ab sa conducta han presentat més brillant, com diametralment oposats que son nostre credo y nostre programa á n' els qu' ells predicen.

Sens volerho, y sols obehint fatalment al principi de contradicció, presentan lo *pendant* de la vritat y de la mentida. Oposats cegament á nosaltres, no comprenen que 'ns donan la rahó en mitj de son deliri.

Passa pel carrer un home honrat, y ningú 's fixa en ell, més als poch moments se veu insultat sense solta per un buscarrhons ó cosa pitjor, y 'l públich imparcial, que té ocasió de comparar, se condol de la decencia de l' un, y protesta de l' atreviment del altre, y acaba per posarse al costat del que 's vegé agredit.

Tal ha succehit ab la Comunió carlista. Sens l' esperit d' oposició y constant lluyta que sosté ab sos adversaris de tots colors, no 's veuria tan honrada y no fora tan visible l' atropello de que está essent víctima.

Gran, molt gran es la figura de Don Carlos, pero han donat los tons á la pintura aquells que la volgueren borrar.

Just es, per tant, que á ells nos dirigim en aquest jorn, y qu' entre pesarosos y sonrients los diguém: gracias, senyors, per vostres atachs, que demostran ab evidencia que aném pel bon camí defensant lo que vosaltres odieu. Y gracias, d' un modo particular, porque 'ns habeu demostrat lo grandios y respectable de la figura de Don Carlos, al qual ia més valiosa felicitació qu' avuy podém dirigir, es la de mereixer l' odi y ésser lo blanch del despit de tota la lladregada y truhaneria que en presidis y presons y fora d' ells es la deshonra d' Espanya.

FRANCISCO DE P. OLLER.

A DON CARLOS EN SOS DÍAS

Sé, Senyor, que en eixa diada de feyna no os entendreu; pero per xo, jo he dit: *nadal* ja tinch la mussa avisada y ara no vuy ferli un *feu*.

A més que tampoch m' oculto que 'n jorns així may fa nosa un escrit en vers ó en prosa, que quan no per altra cosa sempre serveix per fer bulto.

Y si per casualitat
va á pará á demunt del feix
y allí algún desocupat
per distreurers la llegeix,
tot aixó hi hauré guanyat.

Pus qu' allavores, segú
qu' os ho esplicarán á Vos;
pus es tant lo que 'l pap dí,
que tal volta may ningú
vos haja dit res tan gros.

Aixó sí.... ho rebreu sellat
per respecte á los fiscals
de la seva majestat;
¡Oh! es una gran llibertat
la d'aquestos liberals.

Ja os dich que 'n sabeu un niu;
tenu llibertat..... es clar;
¿mes, sabeu quina tenu,
ab tant de barbatejar?
Donchs, tenu..... la de callar.

Com deya: tancat rebreu
l' expressió fidel qu' abona
de que ditxas mil goseu,
de part meva, del hereu,
de tres fills més y la dona.

Pero ho dich de modo tal
que.... en fí.... riureu de debó.
Ja algo diria, pero....
francament, ara tinch po
que veig que mira 'l fiscal.

Desitjant més que de sobras
que tingueu la sort colmada
en aquesta gran diada,
entre plomada y plomada
os parlo de las maniobras.

En fí, ja ho veureu escrit;
avuy es jorn de gosá
qu' es lo vostre sant beneit.
Va sé un combat.... divertit;
y 'l quefa?... val mes callá!

La llengua se 'm descargola;
vaja, felicitats moltras
y que feu molta tabola.
Lo ventre encar se 'm cargola
al veure aquellas escoltas.

Los caballs van admirá....
¡quins moviments!... ¡Sí, senyors!
cargant, tan grans van está,
qu' hasta, un cop, varen cargá
á un grupo de miradors

Pero lo gran d' aquells días,
¡alló sí que 'n fou de gran!
va se lo veure á Daban
devant de las baterías
mentras estavan tirant.

Lo meu cor un ¡ay! exhala
al recordarho.... jo allí
lo veyá mort d' una bala,

pero per sort ne va eixí,
sols ab un perdigó ál' ala.

Moltas cosas més veureu
allí, mon R... estimat,
que lo que os sembli 'm direu,
pero avuy, sí, sols goseu
aquest dia benhaurat.

Goséulo al mitj del estól
de servidors, que la ditxa
per Vos lo cel avuy vol:
Aixó y alló ab te desitja
lo Vostre poble espanyol.

A

REVISTA D' HONOR

Es costum universal, admesa en tota época y per tots los pobles, que 'ls capdills, los jefes polítics y totas aquellas entitats que contan á las sevas ordres algunas terras ó individuos, pas-sin en certas épocas, ja com á celebració d' una festa, ja com á mida preventiva per péndrer grans resolucions, revista dels elements que tenen.

Aixís vejém en la práctica que un capitá general, encara que sia de la talla de 'n Martinez Campos, reuneix las forsas, á Calaf per exemple, las revista y tira 'ls cálculs que li fan menester.

Una societat política, segueix lo mateix plan, encara que 'n altre terreno, ja revisant las llistas dels socios, ja pulsant la opinió dels mateixos, perque aixís convé als seus plans y al ideal que defensa.

Y per l' istil veuríam que qui més qui menos necessita saber com está y com se troba.

Nosaltres, donchs, á pesar de no tenir mes autoritat que la de tot bon carlista y honrat periodista, volém donar avuy una ullada á nostre partit; volém passar balans; volém veurer que eram ahir, que som avuy y que serém demá.

Las revistas d' honor son per lo aniversari ó sant d' algun monarca, ó ab motiu de la celebració d' una festa gran d' aquellas qu' omplen lo cor d' entusiasme, que aumentan nostre fervor y que fan concebir tendres y falagueras esperansas.

Avuy, donchs, que celebrém un día en que l' Espanya carlista se vesteix ab sas millors galas; en que tots nostres correligionaris moguts com per una corrent eléctrica pensan lo mateix y diuen una mateixa cosa; preguen en lo temple, pero no ab la rutina dels partidaris y devots de personatjes de perspectiva, sino com á fervorosos católichs; y s' entusiasman en lo carrer, en lo Círcul, en banquet y al crit de ¡Visca 'l Rey! demostren ab eloqüencia gens sospitosa lo que defensen; avuy, donchs, passém revista.

AHIR

Quan dihém ahir nos referím al período de temps

TREGUAS NATURALS

La trompeta al ranxo crida
que es de la vida la ley;
Aném donchs á conservar-la
per ina patria y per mon Rey.

TIPOS

Elegant que 's pert de vista
es aquest trajo, y ayrós
que á tot esperit conquista;
¡Oh! ño hi ha rés tan hermós
com lo bell sexo carlista.

que comensa en la derrota dels carlistas per las balas... de plata de 'n Martínez Campos.

¿Qué eram? Acabá la guerra y un desfalliment gran s'apoderaba del partit carlista. Després de mil sacrificis; d' haber derramat la sanch de numerosos voluntaris; després d' agotar tots los recursos plegaba velas sense poder triunfar, materialment s' entén.

Los lliberals, que á pesar de creurer en bruixas tractaban de cadavre al carlisme, nos habían dedicat lo R. I. P.

Pero lo carlisme, com tota causa santa y justa, se mantenía latent en lo cór d' Espanya y no tardá á donar senyals de vida. Lo lliberalisme lhi feya la guerra á mort, procuraba tirar tota la cendra possible pera tapar, ja que no apagar, la brasa que s' oviraba. Feu mes encara: timadó com es per excelencia, lográ falsificar l' opinió respecte á nosaltres. Aixó á nostre modo de véurer nos feu gran mal, perque lo poble no hi veu mes que per los ulls de qui 'l mena. Y la impopularitat mata las causas.

Afortunadament vingué prompte una reacció y nostre partit meresqué per la gent sensata é imparcial la consideració que en veritat y per justicia li perteneixía.

Una política de retrahiment, que jo m' abstinch de calificar, perque no es l' objecte d' aquestas ratllas, feu sens dupte que la reacció fos algo laboriosa. Y no podía ser méenos, perque com no teníam lo mateix sistema d' armament que l' enemich, lluytabam ab gran desventatja. Pero passá 'l temps y la Providencia volgué que s' aclarís lo firmament, y are, gracias á Deu, tots hi veyém clar, deixant apart los pochs que no poguent resistir la llúm s' han quedat cegos y van acompanyats per un Lazarillo.

AVUY

Los partits polítichs, com tantas altres entitats, arriban un día al seu apogeo. Creyém verdaderament que la Comunió tradicionalista s' hi troba. ¡Cóm no! Ahir ab prou feynas teníam un periódich que defensés clar y net nostre credo: avuy la premsa carlista es la més numerosa d' Espanya, comparada ab quiscun dels demás partits.

Ahir, parlar de societats carlistas era pitjor que á primers del sigle, fer menció de clubs y lógicas masónicas: avuy ¿farán lo favor de dirme, parlant en general, si hi ha á Espanya alguna població important y encara que no ho sia, que no tinga lo seu círcul?

Ahir, los carlistas s' amagaban, temían als lliberals y molts lo que dirán: avuy lo ser carlista, comensa á ser una moda y lo públich los coneix, los tracta y 'ls respecte.

Ahir, las reuniones eran secretas y avuy Miramar es testimoni d' aquells centenars de correligionaris nostres que festejaren al crit de ¡Visca Don Carlos! al Excm. Sr. Marqués de Cerralbo.

Ahir la propaganda carlista era pacífica y 's feya de *ocultis*: avuy recordis lo viatge triunfal de nostre jefe y la no menos activa en altre terreno de las publicaciones tradicionalistas.

Ahir, nos pintaban á tall de sacristans, ab sabatas ab orella y com á tipos anti-diluvians: avuy las millós fotografías no poden accontentar al jovent carlista de Barcelona, que 's retrata pera figurar en lo monumental quadro d' honor en obsequi á nostre R...

Avuy, en una paraula, y perdonin la frase, tallém lo bacallá. Com no fem historias y jeroglífichs, sino que nos referím á fets palpables y que están á la vista de tothom, basta lo dit pera demostrar que avuy aném bé.

DEMÁ

¡Demá!..... ¡Quí fos profetal
Pero no es necessari, lo lliberalisme está ferit de mort, se 'n va á l' abisme d' ahont no deuria haberse mogut; camina á martxas forçadas á can Pistras.

Necessitará prompte un enterrador.

¡No lhi farà falta!

¡Perque 'l visitaré 'l partit carlista.

Que es amich de fer obras de misericordia.

J. B. FALCÓ.

AL SENYOR DUCH DE MADRIT

EN SOS DÍAS

Mireu, Senyor, que trista, plorosa y abatuda, ab rostre de cadavre, contret, amoratat, sas forsas agotadas per una lluyta ruda, sa mística mirada en l' horitzó perduda, pensant en son passat!

Pensant en sas grandesas y en sas glorias passadas que la ompliren un día de sant y noble orgull. —Reyna del món— l' hi deyan, per tenir dominadas cent possessions inmensas per Colón rescatadas.

¡Y avuy sols dol recull!

Sols dol recull qui un día al món las lleys dictaba puig que en sos territoris may se ponía 'l sol. Qui la real diadema en son front ostentaba y á mitj món doblegarse á sos peus contemplaba sols té avuy desconsol.

¿Per qué, aqueixa amargura? ¿Per qué aqueixa tristesa? ¿Quí es qui ab ira tanta així fereix son cor? ¿Quí es que ab tant descaro comet la tal vilesa que al veure així á sa patria villanament ofesa no 's fa son defensor?

¿Quí es qui, mut, contempla ab groxudas cadenas lligat lo Lleó altivol, que abans ab un udol feya tontollá als pobles? Quí té sanch en las venas ¿pot contemplá á sa pátria sufrint mil y una penas sens prestarli consol?

¡Ah, no; que hi ha qui estima de sa pátria la gloria y que joyosos d' ella volen torni á ser grant! Que volen que las páginas de sa preclara historia no siguin embrutidas per la moderna escoria tant vil y horripilant.

Mes ¡ay! hi ha sers innobles que buscan arruhinarla, y per son fi logranne proban per tot istil. Y aquets son los que cridan ¡Llibertat!... sens donarla; y la llibertat eixa son ells qui fan tornarla llibertinatje vil.

Oh R...; si vostre Espanya camina al precipici procurém detenirla ans de arribá á son fi. Encare hi ha pits nobles per dar en sacrifici la seva sanch. Salvemla, que per ferho, desfici sent lo cor del carlí.

Fills hi ha en aqueixa terra, que son de bona cunya

que us volen veure ab ceptre, ab C..... y mantell.
Si acás es necessari, com fill de Catalunya,
la ma que avuy la ploma ab humiltal empunya
sabrà empunyá 'l fusell.

Fa poch temps, una obra patent, clara, donarem
al Marqués de Cerralbo, de que Vos eram lleals.
Oh R...; en entussiasme y en frenesí esclatarem.
Després, allá en Valencia. ... de veurer acabarem
¡quí son los lliberals!

Mes ja vindrá 'l nou día, ja vindrá la bonança,
detrás de la tempesta tornarà á lluhí 'l sol.
Ja lograrém dar vida, tenint fe y esperança,
á la espanyola terra. La paciencia alcança
tot quant desitja y vol.

Rebeu mon homenatge, R... de la pátria mía,
avuy per Vos jo prego desde 'l fons del meu cor.
Deu y sant Cárlos vulguin que, dintre poch, eix día
siga per tot' Espanya jorn de vera alegría
y esclat de patri amor.

En tant, deixeu que cridi, ab la ma al pit posada,
ab l' ánima embargada d' entussiasme y fé:

¡Fora 'l lliberalisme! ¡Viva l' Espanya honrada!

¡Avant nostra bandera ab tanta sanch regada!

¡Viva C..... seté!

JOAN M.ª ROMA.

A UNA CADERNERA

Cadenera encisadora,
que ab ta veu arrobadora
nos deixas quan ve l' istiu,
ves cap al mar sens tardansa
que á n' allí plé d' anyoransa
trist un desterrat hi viu.

Demunt d' illa misteriosa
hi ha una ciutat hermosa,
hont hi té son rich palau;
ves á Venecia, ma aucella,
y ab ta refileda bella
saluda á Cárlos, si 't plau.

Dígali sens mes tardansa,
que Catalunya ja 's cansa
de sofrir infame jou;
que lo be sols d' ell espera,
que salvada 's considera
si son cor per ella 's mou.

Que la nostra agricultura
va irant ab amargura,
que agonitza ja 'l comers,
y esprement sanch catalana
viuhen ab l' esquena plana,
centenars d' aventurers.

Que las nostras lleys sagradas,
cada jorn son trepitjadas
per aquets moderns d' Anjou;
d' aquellas gestas de gloria
sols ne resta la memoria,

que grabada al cor ne dú.

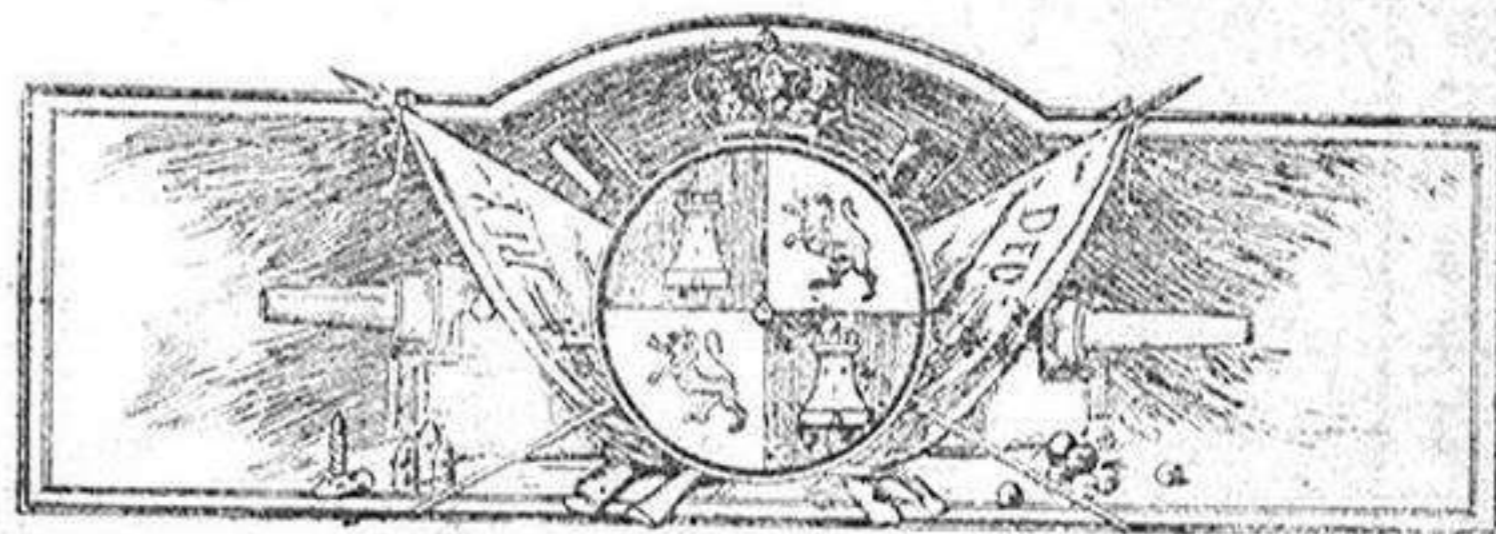
Y que la relligió santa,
per aquets que re 'ls espanta,
escarnida sempre 's veu;

y que si ell no ve á salvarnos,
molt prest haurém d' amagarnos
fins d' invocá 'l Nom de Deu.

Perque encar hi ha á Catalunya
homs qual pit jamay s' allunya,
per lliurarla del perill;
que 'l que no estimi á sa pátria,
y com foll no l' idolatria,
d' eixa terra no es pas fill.

Ves á Venecia, ma aucella,
cadenera qu' ets tant bella
ostentant boyna en ton cap,
saluda á Cárlos, joyosa,
que Catalunya afanyosa,
sos furs anyora, ja ho sab.

JOAN B. GÜELL.

DÍAS DE GALA

ALENTS días de gala los que aixís es-
tant consignats en lo calendari llibe-
ral! ¡No mereixen altre calificatiu que
«días de martingalal!»

Per desgracia donan fe de sa exis-
tencia com los días de mala lluna.

Ja poden estar entretinguts meditant en los tarugos
electorals ó en los punts de contacto que existeixen
entre 'n Cánovas y la verola.

Si lo calendari lliberal resa día de gala, haurán de
experimentar irremissiblement sas conseqüencias.

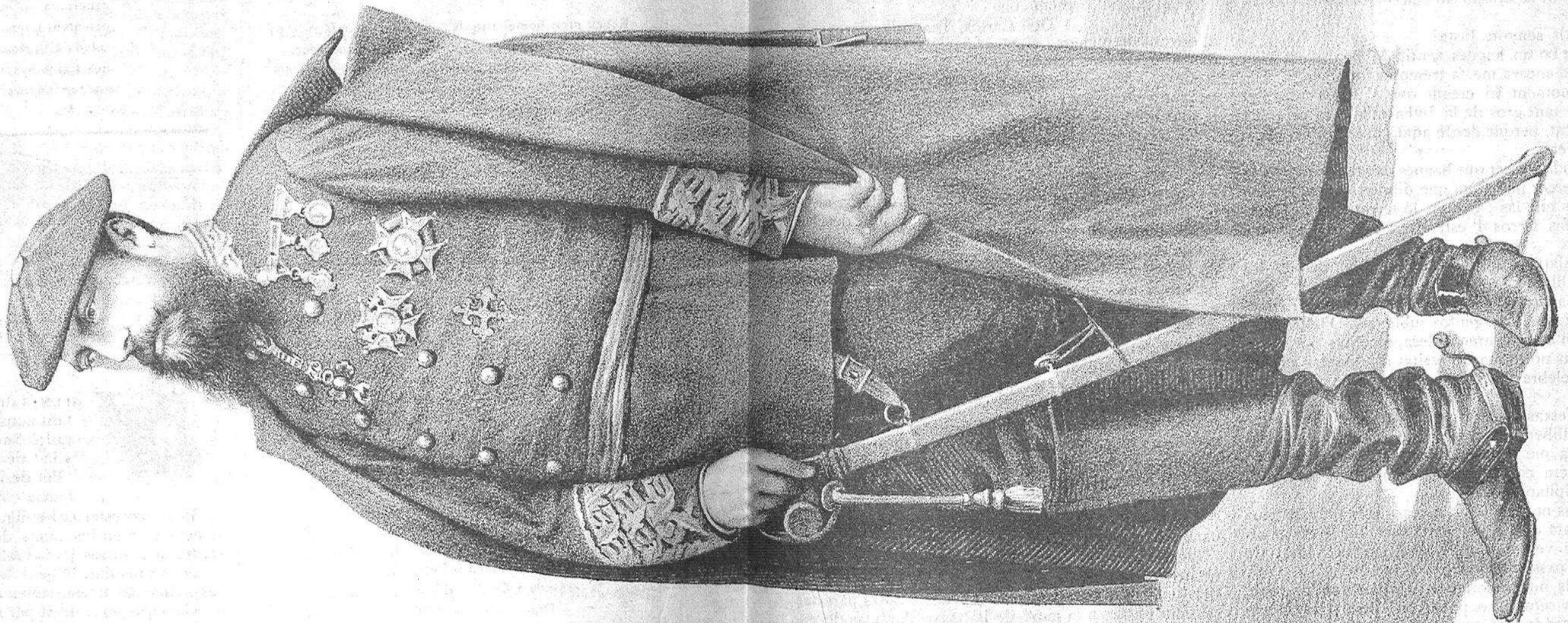
Com que no 's llegit per ningú ni per ningú es sapi-
gut de memoria, s' ha de donar á coneixer ocasionant
alguna desgracia.

¿Creuhen vostés que exagero? Escoltin y tinguin
cutó flux preparat pera quant la narració oferesqui pe-
rill de trencar membranas del tímpano.

Sí, perque de vegadas las ilusions acústicas son tant
y més terribles que las realitats.

Podría citar per exemple, á un que va creurer sentir
la veu d' un *inglés* y caygué en basca, y en altre ocasió
que 'l senti de veras caigué.... sobre d' ell; pro no vuy
fer *gala* de cosas que s' apartan de la martin-idem en
qüestió.

Torném, donchs, á parlar d' aquesta, ó millor dir de
aquestas, ja que son tantas com días de gala resa lo
calendari lliberal; torném á parlar d' aquestas, y si no
quedan convenuts de que son arximortificants, ho
quedaré jo de que no tenen per arxiagradabilíssima la
festivitat de San Cárlos.

P. P. ROSS.

Dorm un ab relativa tranquil·tat per- que encara no ha finit lo plasso de pa- gar la contribució, á la hora en que lo Sol treu lo cap per l' horisont y fan re- ssaltar sos raigs esplendorosos los in- nobles semblants de los que militan en las filas con- servadoras; y queda interromput son somni reparador per una estrepitosa detonació que té per eco indispen- sable una desafinada música de vidres y un cruiximent general de llits.

Aquest es lo sistema que adopta lo calendari lliberal pera recordarnos sas festivitats y que no en vá San Pascual Bailón es..... San Pascual Bailón.

La primera canonada en aquella hora intempestiva fa despertar á tothóm sobressaltat, y quan un procura indagar la causa productora de tant horrible *estampido*, ja en lo celobert se crusan de balcó á balcó exclama- cions aixís:

—¿Ha sentit, senyora Justa?

—¡Tant de bó no hagués sentit! M' hauria estalviat un espant que encara me fa tremolar tota.

—Jo de moment hi cregut que s' havia reventat aquell senyor tant gros de la buhardilla, pro veig que me hi equivocat, perque desde aquí contemplo com re- pasa las vidrieras.

—¿Y no podria ésser que hagués caygut en lo pou la senyora del tercer pis? Com que dihuen que es sonám- bula y molts nits las passa en lo terrat fent servir de maroma als fils ferros d' estendrer, no fora gens es- trany.

Aquestas alarmas infundeixen de bon dematí los días de gala lliberal.

Naixen espantant al próxim y moren també á cano- nadas com si fossin sargentos sublevats. D' altre ma- nera passarian completament desapercebuts.

Los carlistas no tenim necessitat d' espantar ni una mosca pera celebrar festivitats com la que avuy con- memorém.

Totas las fetxas de gala estant grabadas en nostre cor y fins los lliberals las saben de memoria. Deu sap los mils duros que gasta cada any l' Estat en pólvora no més que pera condemnarnos á sufrir sos extempo- ráneas y horripilants descargas.

Los carlistas nos limitém á rascarnos la butxaca par- ticular, y encara que ni ab numerosos banquets ni ab solemníssimas vetlladas celebressim nostres días de gala, á ningú passarian desapercebuts.

Los lliberals nos felicitan per la part que 'ns toca.

Y nosaltres sentim no poder fer altre tant interin reservém las canonadas pera millor ocasió.

FLORDELÍS.

AL SENYOR DUCH DE MADRIT

¡Un altre any ha passat y á terra estranya encar vos tinch d' enviar l' ofrena mia!
¿Hauré jo de morir abans del día qu' entreu triunfador en vostra Espanya?

¿Per qué lo destí advers que tant s' afanya en complaurer á qui per res deuria, nos recorda de Vos, que 'l d... vos guia y la rahó més sólida acompaña?

Si es veyja jo un sol jorn en la grandesa

de la que 'n sou l' hereu indiscutible.....

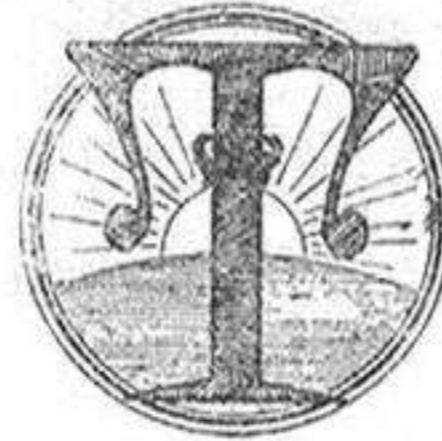
Si 'l miraros voltat per la noblesa

en vostre R... sitial ne fos possible.....

Que aquest quadro á mos ulls sols se presenti un minut..... ¡un no més, y que 'm reventil

UN CARLÍ.

«TORNARÉ, TORNARÉ»

RIST però gloriós recort.

Era 'l 28 de febrer de 1876.

Un sentiment de tristesa domi- naba l' ánimo de la gran majoria d' espanyols.

Don Cárlos, 'l capdill esforçat que al devant de numerós y valent exercit, tan ayrosament havia lluytat en nostra pátria per la Santa causa de la Religió, 's veyja obligat á traspasar la frontera d' Es- panya: vençut no per la força de las armas sino per la més infame y vil traició.

En lo pont d' Arneguy, 's despedí d' aquesta pátria que per Ell suspira y á qui Ell adora, acompanyat de deu mil voluntaris que 's disposavan á seguirlo á es- tranger terra; las escenas que 's desenrotllaren al se- pararse del territori espanyol, m' es impossible descriu- rerlas, puig 'ls mateixos que las presenciaren no se 'n saben donar compte y somni encara 'ls pareix quant ho recordan. Aquella falange d' héroes á qui no havia fet tornar may enrera un exercit triple numerós, quedá aquell memorable día 28, abatut per l' allunyament de son R... Don Cárlos veyja á sos peus trencarse las espasas, ferse mils trossos los fusells que per espay de 4 anys tan eloqüentment havian donat rahó de sa exis- tencia, y desgarrarse 'ls cors de sos lleals en mitj de mils jaysl de desesperació.—Ell no estava menys con- mogut, pro convenia donar un consol á sos voluntaris, consol y esperança que corresponguessin á sa enorme aflicció. Doná l' últim pas, y al tornar á mirar á Espa- nya, ab accent solemne y convicció sublim, exclamá: —«¡Tornaré, tornaré!»—

Paraulas que per sí solas expressan una epopeya: paraulas augustas que semblant á las *Mane, Thecel, Phares* de que 'ns parla la Biblia, retrunyan día y nit en los oidos lliberals, y que portan la mort del llibera- lisme, del mateix modo que las avans citadas paraulas bíblicas portaren la mort de Baltasar. Paraulas de es- perança pels carlins, de terror pels lliberals. Con- fiats en ellas nosaltres esperém que 'n lo rellotje de la Divina Providencia soni l' hora marcada per la Reden- ció d' Espanya, segurs de que un R... caballer no fal- tará á son jurament; aterrorisats per ellas, redoblan sos atachs los lliberals contra lo *cadávre ja enterrat del carlisme*.

Paraulas que sent d' origen régi troban eco en lo cor de tot bon espanyol que respón á ellas animós y esforçat «tornarém, senyor, tornarém al camp de ba- talla, á la vida de sacrificis, á inmolar sies precis nostres hisendas y vidas, sempre que convingui als in- teressos de la Santa Causa de la Religió y del D... per Vos representada y briosament mantinguda. Per quant Vos digueu ¡AVANT! vostres soldats ja están alerta.»

XAVIER BONET.

A DON CARLOS DE BORBON

EN SOS DÍAS

Es costum tradicional
 y un deber de cortesía,
 que 'ls súbdits ab alegría
 en lo Sant del *Principal*
 li dediquin ab afecte,
 finesa, apreci y amor,
 las ofrenas del seu cor
 com á símbol de respecte.
 Mogut per lo que 'n mí sento,
 pe 'l carinyo y voluntat,
 á mon *amo* desterrat
 mos amors també presento.
 Sent dimars pròxim vinent
 del *R.* d' Espanya los días
 de mas puras simpatías
 faig entrega aquest moment.
 Renovo en tant gaya festa
 á Don Cárlos ma llealtat
 y á la seva Autoritat
 humilment mon cor se presta.
 Ho declaro y no me pesa
 y ho confirmo orgullós
 que per Deu, la Pátria y Vos,
 mon cor daría ab fé encesa.
 Y si mil cors jo tenía
 y mil vidas disposava
 al vostre servey posava
 en tant memorable día.
 Encara que 'n terra estranya
 Vos viviu, oblit no os dono,
 admeteu mon cor per Trono
 y tindreu morada á Espanya
 Y si en eixa terra llunya
 mils homenatjes rebeu,
 la expressió avuy n' olvideu
 d' aquest fill de Catalunya.
 Y envianvos las ofrenas
 de llealtat, carinyo, amor,
 d' aquest carlista, Senyor,
 acceptaulas com á prendas.
 Y avuy en vostra diada
 que tot sonriu d'esperansa,
 animat ab confiansa
 de veure Espanya salvada,
 unimnos los espanyols
 per portar lo *R.* á *Casa*,
 y treurer ab nostra trassa
 de la Espanya tants *mussols*.

 Deu vulga que l' any vinent
 dels espanyols ab contento
 ocupeu lo *R.*... asiento,
 de *Felip II. Amén.*

LA BOYNA

Al contemplarse oprimida,
 trepitjada y envilida
 per tipos d' unglá y de garra,
 la boyna en camps de Navarra
 se va aixecá avergonyida.

Y ab noble cor y bravesa
 va da un crit, de rabia encesa,
 que retrunyí 'n terra estranya
 y 'l contestá la noblesa
 qu' encara quedaba á Espanya.

Prompte va ser acullida
 y li varen donar vida
 homens sabis, de cor recte,
 y 'l qu' ans l' había escupida
 l' hagué de mirar ab respecte.

Aquella tela ferrenya
 qu' á Navarra 'ls caps estrenya.
 essent sols costums d' un poble,
 va venir á ser l' ensenya
 del espanyol de cor noble.

Quan Espanya va aná 'n doyna,
 del rich al que busca almoyna
 la duyan, gran ó petita
 y 'l que no portaba boyna
 feya cara de sospita.

La noblesa, fé y justicia
 jeyan en mitj la bruticia
 y las salvá un rey de lley;
 llavors aquesta milicia
 se posá al costat del rey.

Lo carlista veterá
 guerrejat, la sol portá
 ab una gracia divina,
 y ab l' orgull que 'l catalá
 sab portá la barretina.

Quan las turbas renegadas
 van llensá á setsagalladas
 á Espanya cap á l' abisme,
 sas petjas deixá enfonsadas
 aquí lo lliberalisme.

Al arribar aquesta hora
 varen cridar: ¡via fora!
 Las crusadas del monarca
 y la turba destructora
 aumentá dels crims la marca.

Fins que 'l foch y la metralla
 y 'l burgit de la batalla
 van posar punt á sa historia,
 y aquella infamant canalla
 va pogué alcansar la gloria.

Y per protesta ab veu forta
 contra 'ls que ab una lley torta
 van rompre una drete lley,
 avuy encara la porta
 desde el *zapatero al Rey*.

Van á Venecia aplegadas
com portadas per ciclóns,
á millars las adhessións
y los partes á bandadas.
Y si 'l cel nos ha donat
lo goig qu' avuy disfrutém,
es precis no 'ns descuidém
de la hermosa caritat.

Un Mallorquès

Quasi all.^{mo}

Fin

Ho dedica á Don Carlos de Borbón, en sos dias.

L' Autor.

EN LO CEMENTIRI

¡TÓN! no profaneu ab gatzara 'l santuari dels difunts. ¡Respecteu las cendras dels que foren!

Impresionat per la terrible idea de la mort me dirigia á fer la meva anyal visita al cementiri. Era 'l día dels difunts.

A la porta de la única República verdadera topo ab un guardia d'imponent aspecte. Atemorizat li pregunto:

- ¿Se pot passar?
- Endevant.
- ¿Voldria acompanyarme á visitar los morts?
- ¡Aném! me respongué.

Pel camí 'm deya: aquest lloch es ple de gom á gom, casi no hi cap ningú més. Los vius van morint ab gran número. Los enemichs del home cada día son més y més temibles. Comensém la visita.

Aquí 's pará y digué:

- En aquesta sepultura jau donya Fusió.
- ¿De qué morí?
- D' un tip de llibertat. En lo mon s' equivocá completament. Tot ho volia curar ab llibertat y sufragi, y are que 'n necessita no 'n té per ella.

—¡Que Deu l' haje perdonada!

—No haurá estat aixís.

—¿Per qué?

—Morí impenitent.

—Aquí jau, continuá, lo senyor Conservador.

—¿Fa molt que morí?

—No gayre. Quan vivia y governava en lo mon en arreglo als principis canovistas, aixó es, á tall d' absolutista, arrastraba una vida tísica. Després volgué seguir lo procediment de donya Fusió y morí del seu mal.

—¡Pobre!

—¡Ho es en veritat! A pesar de dirse conservador ab prou feynas se conserva la sepultura ahont descansa.....

Seguím endevant.

—¿De qui es aquest panteó?

—D' un gran general que tenia encare més gran lo cor.

—¿De qué morí?

—D' una cayguda de caball. Per aixó l' estatua está de peu. Caminém.....

—Aquest altre *mausoleo* d' istil bizantí es d' una tal donya Emilia.

—¿Qui era?

—Una dama que passá la vida predicant l' igualtat y fraternitat, y fins aquí se..... diferenciá de tothom.

—¿Qué es lo remate del panteó?

—Una veleta. Lo distintiu de la dama.

Pero aném caminant.

—Y aquest ninxo tant destartalat y fret ¿de qui es?

—De 'n Pí y Margall.

—¿Cóm morí?

—Glassat.

- ¿Veü aquell ninxo de tantas colorainas?
- ¡Sí! ¿De qui es?
- De un tal Romero.
- ¿Morí de.....?
- No s' ha pogut averiguar.
- Y aquells que jauhen á terra ¿qui son?
- Los anarquistas y socialistas enemichs del capital.

—¿Cóm moriren?

—¡Ximples!

—¿Qui hi déu haber enterrat en aquell ninxo negre, antich y ple de trenyinas?

—La rebeldía.

—¡Jesús! ¿De qué morí?

—De *cólera*.

—No passém més endevant, que no porto desinfectants.

Al despedirme del tétich company, me digué:

—En aquest lloch solament hi ha un forat pera ocupar.

—¿De qui será?

—Del carlisme. Pero tardará á venir, perque entre tants morts es l' únich que viu.

—Y al preguntar novament no recordo qué... sentho fressa.....

Era la minyona que 'm portaba 'l xocolata y 'm digué ¡son las vuyt!

Hora de aixecarme y no de somniar.

Equís

A DON CÁRLOS DE BORBON

Senyor: En esta diada, voldria saber cantar molt millor que 'l rossinyol... y com ell poder volar... per venir á la morada, que 'n Venecia daura 'l sol á cantarli una tonada en nom del poble espanyol.

Y després de haber cantat lo desiti dels bons *lleals*, els gemechs dels oprimits y d' Espanya tots los mals, cantaria entussiasmat, lo que l' ayman mos sentits, per Vos, R.. expatriat, junt ab altres tendres pits.

Y si al acabar lo cant, tot seguit aixecant l' ala pogués tornar junt ab Vos, avuy lo día de gala fariam p' el vostre Sant, com may s' en ha vist d' hermós, y est jorn aniria alsant lo vostre r..... gloriós.

A. VIDAL Y VAQUER

NOVAS

Ja deu estar en Venecia lo magnífich quadro que 'ls oficials carlistas catalans regalan á Don Carlos. Se compón de 134 fotografias tancadas dins d' un riquíssim march primorosament esculturat per nostre amich D. Mariano de la C. Codina. No entrém en més detalls, perque molt prompte 's podrán veurer reproduccions en grans láminas, que desde 'l próxim dissapte posará á la venta la *Biblioteca Tradicionalista* á n' els preus y tamanyos que van á continuació: las de 57 centímetros per 42 valdrán cinquanta céntims de pesseta, y vinticinch las de 42 per 28.

També 's publicarán un y altre grabat en lo número de *El Estandarte Real* corresponent á aquest mes, pero á n' el tamanyo de dita Ilustració.

*.

Mentres escribim las presents ratllas, está malalt de alguna gravetat nostre amich lo jove D. Ignasi Vidal, fill del digne president del Círcul Tradicionalista de Manresa.

Supliquém á nostres lectors preguin per sa salut.

*.

Tots los Círculs Tradicionalistas se preparan á celebrar dignament los días de nostre Jefe. De molts de

ells hem rebut invitació, que de cor agrehím, en especial las dels Círculs de Tarragona, de Palafrugell, de Vich, de Lleyda y d' Olot, que á més de funcions religiosas que prometen ésser lluhidíssimas, donarán vetlladas literari-musicals.

També diumenge s' obrirá 'l *Círcul Tradicionalista*, de Sans, qual Junta Directiva ha tingut l' amabilitat d' invitarnos.

En lo de Barcelona, lo més grandíós, sens dupte, d' Espanya, la vetllada será, de segur, concorreguda y brillantíssima com totas las que 's celebran en sos regis salons.

La funció religiosa tindrà lloch á l'iglesia de S. Just.

CORRESPONDENCIA

S. B.—Mataró.—Veig que vosté pensa molt ab la R... Familia.

Nomar Ladecon.—¿Alló de la salut delicada ho diu perque 'm coneix, ó parla per referencias? M' agradaría saberho. No li pegaré (com vosté diu), pero haig de dirli que si van los versos serán corretjits.

A. V. y V.—Palma.—Tot ho aprofitaré després de una mica llimat.

Ramonet.—Barcelona.—Anirá.

E. M. B.—Id.—Ha de tenir més gust en tot; hasta en escullir pseudónim.

Voltreganés.—Vosté 's pinta sol.

F. X. E.—Manlleu.—¡Bravo! Vosté es més trempat qu' un ginjol. La poesia que 'ns remet la guardaré pe'l sant de la R... A veurer si 'n remet sovint, que vosté 'n sab de debó.

Barcelona.—Imprenta de Fidel Giró, Córts, 212 bis.

Fábrica de cotillas de varias classes

DE

FILLAS DE DUAT

ENVIO Á PROVINCIAS

Archs, 4, tenda y Sagristans, 5. 3.ª, 1.^a

BARCELONA

GÉNEROS DE PUNT

DE

GONZALO COMELLA

3, Carrer de la Boquería, 3.—BARCELONA

TANCAT LOS DÍAS DE FESTA.

LO CRIT D' ESPANYA

PREUS DE SUSCRIPCIO:

Barcelona, trimestre. 1 ptas.
Fora, ídem. 1'25

ADMINISTRACIO:

«Biblioteca Tradicionalista», Ronda de l'Universitat, 14, Barcelona. Apartat de Correus 147. Teléfono 1150.

ENQUADERNACIONES

en un día luxosas y senzillas en lo taller de

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella.

BARCELONA

ESTAMPERÍA

de NTRA. SRA. DE LA MERCÉ
de MARIANO DE LA C. CODINA

Taller d'imatjes de fusta de totas classes.

Fábrica de marchs
oleografias, cromos, grabats, felicitacions
sorpresas, etc.

ENVIO Á LAS AMÉRICAS

TANCAT LOS DIAS DE FESTA.—ARCHS, 7, BOTIGA

EL ESTANDARTE REAL

ILUSTRACIO MILITAR CARLISTA

PTAS. 7'50 L'ANY

SE SUSCRUI EN AQUESTA ADMINISTRACIO

